

willen wijs maken dat niet hij, maar zijne vrouw van drank hield. Daardoor lacht hij nog genoegelijker. Hij is gelukkig, hij zit te midden der zijnen, zijn zoontje is Boonenkoning en staat met een kroon van klatergoud op een stoel; zijn oude moeder, haar gelaat in een zaligen lach plooiend, draagt het jongste kleinkind op den arm, de muzikanten spelen hun vrolijkste danswijzen en de spaarzame, overleggende, economisch-pruilende huisvrouw is bij heel het nageslacht verdacht gemaakt als ware zij beschonken." *)

Deze schilderij van het Driekoningenfeest (in de kunstgalerie van Kassel) dagteekent uit de Haarlemsche periode van den schilder, n.l. van het jaar 1668. Doch hoewel die periode zoo vruchtbaar was, in Haarlem zelf zou van zijn werk niet veel overblijven. Het stedelijk museum (Frans-Hals-museum) bezit slechts een tweetal schilderijen van Jan Steen, n.l. de Boerenkermis en het Visschertje. En dit laatste dan nog slechts in bruikleen. Het vormt als 't ware het pendant op de schilderij de Drinkster, en stelt voor een man uit het volk, aan een tafel gezeten, die een gevulde kelk toebrenkt aan de tegenover hem zittende vrouw. Een op den grond liggende hengelroë duidt op zijn bedrijf als visscher. Vroeger bevond zich nog te Haarlem, in de verzameling Ewijck v.d.Bildt, de schilderij Ananias en Saphira. Het doek voorstellende de historie van Arent Pieter Ghijsen werd waarschijnlijk mede te Haarlem geschilderd. (De ambulante poët Jan van Ghijsen had een zoon, Arent genaamd) Doch zoo de Spaarnestad ten opzichte van het aantal schilderwerken van Jan Steen bij de Amstelstad verre in de minderheid zou blijven (het Rijksmuseum bezit negentien van zijne stukken) zoo had het verblijf van den schilder in de stad van Frans Hals toch veel invloed op de ontwikkeling van zijn talent. Zoo trok hij partij van hetgeen

de Haarlemsche kunstbroeders Adriaan Brouwer en Adriaan van Ostade hem leeren konden. Vooral de invloed van den laatste deed zich bij hem gelden, ook in den achtergrond zijner landschappen. In sommige stukken, zooals het oester-etende vrouwtje uit de collectie Six, verried zich de stijl van Frans van Mieris; in andere waren de snaaksche opvattingen te herkennen van den ouden Breughel, „Boeren-Breughel". Schilderijen als b.v. De Kwakzalver, waarin zijn zucht voor het oolijke, het grollige als 't ware culmineerden, wekten niet zelden de verbazing van den vreemdeling. Zoo schreef b.v. Edmondo de Amicis over de figuren van dien Kwakzalver:

„De hoofden zijn wanstaltigheden, de aangezichten zijn snuiten, de neuzen zijn vogelbekken, de ruggegraten zijn haken, de handen zijn pooten, de houdingen zijn stuip-trekkingen, de lachen zijn maskergrijnzen, kortom, het zijn personen waarvan men de weerga niet vindt dan in de monsters der anatomische kabinetten of in de dieren-caricaturen van Grandville. Het is onmogelijk zijn lachen te houden, maar men lacht zooals de toeschouwers van Gymplaine hebben moeten lachen, in hun hart denkende: „het is toch jammer dat hij zoo'n monster is."

Intusschen kwam aan Jan Steen's werkzaamheid te Haarlem een eind, toen in 1669, zijn vader te Leiden kwam te sterven. Dit was zeker de reden waarom hij naar zijne vaderstad terugkeerde ten einde den boedel te aanvaarden, en orde op de zaken te stellen. Zoo hij te Leiden al geen brouwer werd, voor 't minst werd hij er herbergier; in de Gerechtsdagboeken der stad leest men, op 17 Nov. 1672:

„Gelycke appostille verleent aen Jan Steen, geconsenteert ende toegestaan om alhier ter stede de neringh van openbare Herbergh te mogen houden ende ter Secretarie deser stede ten behouwe van de armen betalende een som van vyftigh stuvers."

Uit zijn echt met Grietje van Goijen waren hem vier kinderen gebleven, Thaddeus,

*) Aus den Memoiren des Herrn von Schnabelewopski.